

Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 2016 р. № 4

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова.
(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра **фізичної географії та природокористування.**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної роботи

(П.І.Б.)

20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОЛЬОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рівень вищої освіти	<u>третьій (освітньо-науковий).</u>
Спеціальність	<u>106 Географія.</u>
ОНП	<u>Географія.</u>
Інститут/факультет	<u>геолого-географічний.</u>

2020 – 20__

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
„МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОЛЬОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”.

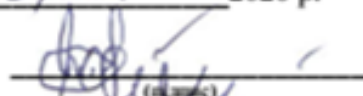
Розробники: Шуйський Ю.Д., д.г.н., проф.

Вихованець Г.В., д.г.н., проф.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної географії та природокористування

Протокол № 1 від “31” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(проф., Шуйський Ю.Д.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № 1 від “23” вересня 2020 р.

Голова НМК

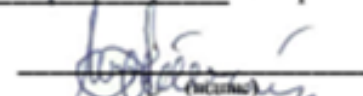

(підпис)

(к.г.н., доц. Сич В.А.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та природокористування

Протокол № 1 від “2” вересня 2021 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

()
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від “___” _____ 2021 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

()
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 90 залікових модулів – 1 змістових модулів – 3 ІНДЗ* – не передбачено навчальним планом	Галузь знань 10 Природничі науки Спеціальність 106 "Географія" Рівень вищої освіти: Третій (освітньо-науковий)	За вибором (ВНЗ/студента)	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		16 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	14 год.
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		60 год.	60 год.
		у т.ч. ІНДЗ*: - год.	
Форма підсумкового контролю: залік			

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоїти сучасні комплексні методи польових та камеральних досліджень географічної оболонки Землі та її окремих елементів та компонентів.

Завдання:

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних

компетентностей:

а) загальних (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК07. Здатність спілкуватися на фахову тематику з експертами з інших галузей.

ЗК08. Здатність до усної і письмової презентації та обговорення результатів наукових досліджень та іноваційних розробок українською та англійською мовами.

б) спеціальних (фахових) (СК):

СК03. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру (в сфері економічної та соціальної географії, геофізики і геохімії ландшафтів, конструктивної географії і раціонального використання природних ресурсів), оцінювати та забезпечувати якість виконаних досліджень.

СК07. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджувальної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення, застосування наявних фундаментальних та створення нових цілісних знань.

СК09. Здатність демонструвати глибинні знання та розуміння основних концепцій, важливих фактів, принципів та теорій з географії.

СК11. Здатність демонструвати знання сучасного стану, основних тенденцій та перспектив розвитку географічної науки, орієнтуватись в сучасних проблемах наукових досліджень в галузі географії та суміжних науках, продуктувати нові ідеї при вирішенні дослідницьких і практичних задач.

Очікувані результати навчання:

Кінцеві програмні результати навчання, формування яких сприяє навчальна дисципліна „**МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОЛЬОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**”

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи, методи хімічних наук, методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях (в сфері економічної та соціальної географії, геофізики і геохімії ландшафтів, конструктивної географії і раціонального використання природних ресурсів) у викладацькій діяльності.

PH03. Глибоке розуміння теоретичних основ, прикладних засад географії, сучасних тенденцій, перспектив розвитку географічної науки та спроможність орієнтуватись в сучасних проблемах наукових досліджень в галузі географії й суміжних науках.

PH06. Знання ранніх та нових актуальних напрямків досліджень, сучасних досліджень в галузі географії, застосування їх для вирішення наукових завдань і самостійної пошукової роботи в межах обраної спеціальності (географії).

PH07. Вміти презентувати та обговорювати з фахівцями та широкою аудиторією результати досліджень наукових та прикладних проблем з географії державною та іноземною мовами, кваліфіковано їх відображати у наукових публікаціях. Провідних міжнародних наукових виданнях.

PH08. Вміти планувати і виконувати експериментальні та теоретичні дослідження з хімії, дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів. Критично аналізувати результати власних і інших досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо розглядаємої проблеми.

PH11. Вміти ініціювати, організувати та проводити комплексні дослідження в галузі, науково-дослідницькій та іноваційній діяльності, використовуючи міждисциплінарні підходи, результатом яких є отримання нових знань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни „**МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОЛЬОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**” студент повинен

Знати:

- Призначення та хід дослідницьких операцій під час описів та вимірювань природного довкілля;
- Терміни та понятійний апарат географічної науки в цілому та по окремих галузях географії;
- Устаткування та наукову апаратуру для роботи в довуллі та лабораторії;
- Обсяг дослідження в залежності від масштабу зйомки;

Вміти:

- обґрунтовувати маршрутні траси на місцевості різної площі і різного розчленування;
- працювати з устаткуванням та приладдям для дослідження різних компонентів природних систем;
- організувати та обладувати стаціонарні дослідницькі ділянки в різних геоморфологічних умовах;
- вести інструментальні спостереження в різних природних умовах та різного призначення.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться Курс буде викладений у формі лекцій (16 годин) та практичних занять (14 годин), організації самостійної роботи студентів (60 годин).

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загально-географічне значення методики організації та проведення польових досліджень, термінологічного та понятійного апарату наукової дисципліни, формування історії науки, основних наукових положень і спроможності практичного застосування. Зв'язок з іншими географічними науками.

Тема 2. Методика палеогеографічних та геологічних досліджень як складових частин географічної оболонки.

Тема 3. Формування атмосферного середовища в межах географічної оболонки, гідрометеорологічна сітка та її значення для застосування в практичній діяльності.

Тема 4. Дослідження гідрологічного середовища. Гідрологія та її галузі (річкова сітка, озера, болота, криги). Залучення матеріалів гідрометеорологічної служби, що отримані на підставі стандартних методик.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Зміст отримання вторинної географічної інформації.

Тема 6. Організація стаціонарних досліджень для здобуття різноманітної наукової інформації на різних за природним складом територіях.

Тема 7. Особливості методів дослідження водного сектору Землі.

Тема 8. Особливості методів дослідження суходолу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин										
	Денна форма					Вечірня форма					
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ср		л	п	лаб	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Змістовий модуль 1.											
Тема 1. Загально-географічне значення методики організації та проведення польових досліджень, термінологічного та понятійного апарату..	12					10	12				10
Тема 2. Методика палеогеографічних та геологічних досліджень як складових частин географічної оболонки.	12					10	12				10
Тема 3. Формування атмосферного середовища в межах географічної оболонки, гідрометеорологічна сітка та її значення для застосування в практичній діяльності.	7					5	7				5
Тема 4. Дослідження гідрологічного середовища. Гідрологія та її галузі (річкова сітка, озера, болота, криги). Залучення матеріалів гідрометеорологічної служби, що отримані на підставі стандартних методик.	7					5	7				5
Змістовий модуль 2.											
Тема 5. Зміст отримання вторинної географічної інформації.	16	2	4			10	16	2	4		10
Тема 6. Організація стаціонарних досліджень для здобуття різноманітної наукової інформації на	18	2	6			10	18	2	6		10

різних за природним складом територіях.										
Тема 7. Особливості методів дослідження водного севтору Землі.	9	2	2		5	9		2	2	5
Тема 8. Особливості методів дослідження суходолу.	9	2	2		5	9		2	2	5
Усього годин	90	16	14		60	90		16	14	60

* – за наявності

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методика виконання маршрутно-рекогносційних робіт в натурних природних умовах	4
2	Проведення організації стаціонарних ділянок в природних умовах.	4
3	Опанування методики відбору взірців різних типів під час проведення маршрутних досліджень (гірських порід, ґрунтів, рослинності, води тощо).	2
4	Особливості застосування нестандартної методики польових досліджень при вивченні геоморфологічних, водних, метеорологічних, рослинних та інших об'єктів, процесів, явищ.	2
5	Камеральна обробка зразків води, рослин, гірських порід, відкаладів та інше і методи їх інтерпретації.	2
	Разом	14

7. Теми лабораторних занять.

Не передбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Складання словника методичних термінів (геологічних, геоморфологічних, метеорологічних, кліматологічних, гідрологічних, ботанічних та інц.) та понять (методики польових досліджень, загальногеографічних, професійних), що використовуються в географії.	15
2	Скласти реферат на тему: „Геологічна шкала часу і її застосування” з метою використання в дисертаційному дослідженні..	15
3	Робота з гідрологічною та метеорологічною інформацією за темою дисертаційного дослідження. Побудова табличного та графічного матеріалу.	15

4	Робота з геологічною та геоморфологічною інформацією за темою дисертаційного дослідження. Побудова табличного та графічного матеріалу.	15
	Разом	60

До самостійної роботи відноситься:

[1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;

[2] – написання рефератів, есе;

[3] –

9. Індивідуальне науково-дослідне завдання.

Не передбачено навчальним планом.

10. Методи навчання

Лекції, розповіді, пояснення, ілюстрація, обговорення проблемних питань, виконання теоретичних і практичних завдань, виконання самостійних завдань.

11. Методи контролю

Поточний контроль PhD-студентів здійснюється:

- тест-контролем знань з кожного змістового модуля;
- оцінювання практичних навичок;
- оцінювання виконання самостійної роботи;
- оцінювання письмової самостійної роботи (есе);
- підсумковий письмовий проект.

Підсумкова оцінка отримується PhD-студентом за результатами всіх видів контролю.

Рівень знань студента оцінюється за 100-бальною шкалою.

12. Питання для підсумкового контролю

1. Призначення маршрутно-рекогносційних робіт в натурних природних умовах.

2. Розкрити сутність методики організації стаціонарних ділянок для дослідження природних систем.

3. Описати методику відбору гірських порід, відкладів, ґрунтів, пляжових наносів на суходолі та морській акваторії.

4. Призначення нестандартної методики проведення польових досліджень при вивченні геоморфологічних, гідрологічних, геоботанічних, ґрунтових та інших об'єктів, процесів, явищ.

5. Пояснити методику камеральної обробки зразків гірських порід, відкладів, пляжових наносі.

6. Чим відрізняється методика камеральної обробки зразків ґрунтів та рослинності.

7. Призначення стаціонарних гідрометеорологічних та гідрологічних станцій для моніторингу атмосферних явищ.

8. Особливості методики рекогносційних робіт в береговій зоні моря.

9. Методика картографування ландшафтів різного рівня організації.

10. Методика топогеодезичних зйомок абразійних та акумулятивних форм рельєфу на морському узбережжі.

3. Розподіл балів, які отримують студенти

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
ЗМ 1 (теми 1-4) – опитування під час занять, поточне тестування, вирішення ситуацій, обговорення дисертаційних положень	20
ЗМ2 (теми 4-8) – опитування під час занять, поточне тестування, вирішення ситуацій, обговорення дисертаційних положень	20
Самостійна робота	30
Залік: питання, наукова доповідь за темою	30

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Комплексне навчально-методичне забезпечення, література і джерела, ілюстративні матеріали, статті у фахових виданнях, інформаційні ресурси.

14. Рекомендована література

1. Беручашвили Н.Л., Жучкова В.К. Методы комплексных физико-географических исследований: Учебник. – М.:Изд-во МГУ, 1997. – 320 с.
2. Галік О.І. Метеорологічні прилади і методи спостережень. Практикум: навчальний посібник. Рівне: НУВГП – 2008, – 234с.
3. Дьяконов К.Н., Касимов Н.С., Тикунов В.С. Современные методы географических исследований. – М.: «Просвещение», 1996. – 207 с.
4. Жучкова В.К., Раковская Э.М. Методы комплексных физико-географических исследований. – М.: «Академия», 2004. – 368 с.
5. Исаченко А. Г. Методы прикладных ландшафтных исследований. – Л.: Наука, 1980. – 222 с.
4. Макунина Г. С. Методы полевых физико-географических исследований. Структура и динамика ландшафта: Учеб.-метод. пособие . – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1987. – 115с.
6. Полевые практики по географическим дисциплинам / [Исаченков В. А., Лисненко В. К., Гальцова М. З. и др. ; под ред. В. А. Исаченкова]. — М. : Просвещение, 1990. — 224 с.
7. Тессман Н. Ф. Учебно-полевая практика по основам общего землеведения : Учебно-методическое пособие / Н. Ф. Тессман. — М. : Просвещение, 1988. — 168 с.
8. Немець К.А., Немець П.М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу. – Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2014.- 172 с.
9. Шуйський Ю.Д., Вихованець Г.В., Орган Л.В., Принципи організації стаціонарів в береговій зоні морів // Довготермінові спостереження довкілля: досвід, проблеми, перспективи / Матеріали міжнародного наукового семінару. – Львів: Вид-во ЛНУ, 219.- с.38-41.
10. Шуйський Ю.Д., Муркалов А.Б., Гыжко Л.В. Практикум по береговедению // Методическое пособие для студентов физико-географов. – Одесса: Бахва, 2015. – 84 с.